

PATVIRTINTA
Lietuvos Respublikos žemės ūkio
ministro 2011 m. gruodžio 27 d. įsakymu
Nr. 3D-941
(Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro
2018 m. spalio 30 d. įsakymo Nr. 3D- 776
redakcija)

PREKYBOS TINKLŲ PARDUOTUVĖSE PARDUODAMŲ ŽEMĖS ŪKIO IR MAISTO PRODUKTŲ KILMĖS STATISTINIO TYRIMO METODIKA

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Prekybos tinklų parduotuvėse parduodamų žemės ūkio ir maisto produktų kilmės statistinio tyrimo metodika (toliau – metodika) nustato žemės ūkio ir maisto produktų kilmės statistinio tyrimo (toliau – tyrimas) atlikimo metodus, tiriamojo objekto elementų aprėpties, vertinamųjų parametrų, statistinių duomenų surinkimo, tvarkymo ir apdorojimo, statistinių duomenų šaltinių, tyrimo periodiškumo, tyrimo vietų ir jų atrankos, statistinių duomenų administracinės patikros, statistinių rodiklių skaičiavimo, naudojamų kompiuterinių programų ir rezultatų naudotojams pateikimo tvarką.

II SKYRIUS TYRIMO TIKSLAS

2. Tyrimo tikslas – du kartus per metus nustatyti reprezentatyviųjų žemės ūkio ir maisto produktų grupių kilmės pokyčius didžiųjų mažmeninės prekybos tinklų parduotuvėse ir apibendrintą statistinę informaciją pateikti naudotojams bei sukurti informacinę aplinką žemės ūkio ir maisto produktų rinkos dalyviams, valstybės valdymo ir savivaldos institucijoms ir kitiems informacijos naudotojams mažmeninės rinkos stebėsenos, analizės ir prognozės funkcijoms vykdyti.

III SKYRIUS PAGRINDINĖS SĄVOKOS IR SUTRUMPINIMAI

3. Metodikoje vartojamos sąvokos ir sutrumpinimai:
 - 3.1. **LŽŪMPRIS valdytojas** – Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerija.
 - 3.2. **LŽŪMPRIS** – Lietuvos žemės ūkio ir maisto produktų rinkos informacinė sistema.
 - 3.3. **Produkto kilmė** – kaip nurodyta reglamento (ES) Nr. 952/2013 60 straipsnyje.
 - 3.4. **Reprezentatyvioji prekybos tinklo parduotuvė** – kainų tyrimui atrinkta vieno iš didžiųjų mažmeninės prekybos tinklų Lietuvoje (UAB „Maxima LT“, UAB „Rimi Lietuva“, UAB

„Palink“, UAB „Norfos mažmena“, UAB „Lidl Lietuva“) valdoma parduotuvė, kurioje vyksta savitarnos prekyba plataus asortimento maisto ir ne maisto produktais.

3.5. **Reprezentatyviųjų žemės ūkio arba maisto produktų grupė** (toliau – reprezentatyviųjų produktų grupė) – prekybos tinklų parduotuvėse parduodamų žemės ūkio ir maisto produktų kilmės tyrimui atrinkti tam tikros rūšies reprezentatyvieji žemės ūkio arba maisto produktai.

3.6. **Statistinių duomenų tvarkytojas** (toliau – duomenų tvarkytojas) – valstybės įmonė Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centras.

3.7. **Tyrėjas** – duomenų tvarkytojo darbuotojas, renkantis statistinius duomenis prekybos tinklų parduotuvėse apie žemės ūkio ir maisto produktų kilmę ir atliekantis jų tyrimą.

IV SKYRIUS TEISINIS PAGRINDAS

4. Tyrimą reglamentuoja šie teisės aktai:

4.1. Lietuvos Respublikos žemės ūkio, maisto ūkio ir kaimo plėtros įstatymo 10 ir 12 straipsniai;

4.2. Lietuvos žemės ūkio ir maisto produktų rinkos informacinės sistemos nuostatai, patvirtinti Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2004 m. balandžio 8 d. įsakymu Nr. 3D-156 „Dėl Lietuvos žemės ūkio ir maisto produktų rinkos informacinės sistemos nuostatų patvirtinimo“;

4.3. Lietuvos Respublikos ūkio subjektų, perkančių–parduodančių žalią pieną ir prekiaujančių pieno gaminiais, nesąžiningų veiksmų draudimo įstatymo 4 straipsnis;

4.4. 2011 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1169/2011 dėl informacijos apie maistą teikimo vartotojams, kuriuo iš dalies keičiami Europos Parlamento ir Tarybos reglamentai (EB) Nr. 1924/2006 ir (EB) Nr. 1925/2006 bei kuriuo panaikinami Komisijos direktyva 87/250/EEB, Tarybos direktyva 90/496/EEB, Komisijos direktyva 1999/10/EB, Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2000/13/EB, Komisijos direktyvos 2002/67/EB ir 2008/5/EB bei Komisijos reglamentas (EB) Nr. 608/2004 (OL 2011 L 304, p. 18), su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2015 m. lapkričio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) Nr. 2015/2283 (OL 2015 L 327, p. 1), 9 ir 26 straipsniai, nustatantys bendrusius maisto produktų ženklinimo reikalavimus;

4.5. 2000 m. liepos 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1760/2000, nustatantis galvijų identifikavimo bei registravimo sistemą, reglamentuojantis jautienos bei jos produktų ženklinimą ir panaikinantį Tarybos reglamentą (EB) Nr. 820/97 (OL 2004 m. *specialusis leidimas*, 3 skyrius, 30 tomas, p. 248), su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2016 m. kovo 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) Nr. 2016/429 (OL 2016 L 84, p. 1);

4.6. 2013 m. gruodžio 13 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentas (ES) Nr. 1337/2013, kuriuo nustatomos Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1169/2011 taikymo taisyklės, susijusios su šviežios, atšaldytos ir užšaldytos kiaulienos, avienos, ožkienos ir paukštienos kilmės šalies arba kilmės vietos nuorodomis (OL 2013 L 335, p. 19);

4.7. 2013 m. spalio 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 952/2013, kuriuo nustatomas Sąjungos muitinės kodeksas (OL 2013 L 269, p. 1), 60 straipsnis, apibrėžiantis kilmės įgijimą.

V SKYRIUS TAIKOMI KLASIFIKATORIAI

5. Tyrime naudojamas:

5.1. Individualaus vartojimo išlaidų pagal paskirtį klasifikatorius, 1999 m. versija (*Classification of Individual Consumption by Purpose, 1999* – COICOP 1999), paskelbtas Lietuvos statistikos departamento interneto svetainėje osp.stat.gov.lt → Klasifikatoriai.

5.2. Produktai skirstomi pagal Lietuvos ir kitų valstybių kilmę.

VI SKYRIUS TIRIAMOJI VISUMA, ELEMENTŲ APRĖPTIS

6. Geografinė tyrimo taikymo aprėptis – Lietuvos 7 didžiųjų apskričių miestai (Vilnius, Kaunas, Klaipėda, Šiauliai, Panevėžys, Marijampolė ir Alytus), atrinkti siekiant reprezentuoti visą šalį.

7. Tyrimo vienetų aprėptis – 5 didžiųjų prekybos tinklų (UAB „Maxima LT“, UAB „Rimi Lietuva“, UAB „Palink“, UAB „Norfos mažmena“, UAB „Lidl Lietuva“) parduotuvės, atrinktos dėl jose esančio plataus reprezentatyviųjų produktų grupės asortimento.

8. Tiriamųjų reprezentatyviųjų produktų grupių aprėptis – žemės ūkio ir maisto produktai pagal COICOP 1999 klases:

8.1. mėsa (01.1.2);

8.2. pienas, sūris ir kiaušiniai (01.1.4);

8.3. daržovės (01.1.7).

9. Tiriamųjų produktų aprėptis reprezentatyviųjų produktų grupėje – žemės ūkio ir maisto produktai, kuriuos vartotojai įsigyja šalies teritorijoje tiesiogiai vartojimo poreikiams patenkinti, nustatytoje produktų grupėje, prekybos tinklo parduotuvėje, nepriklausomai nuo produktų sudėties, pakuotės bei kitų charakteristikų.

10. Tiriama žemės ūkio produktų ar žaliavos, iš kurios produktas pagamintas, reprezentatyviosios grupės kilmė atskirose prekybos tinklų parduotuvėse.

11. Produkto ar žaliavos, iš kurios produktas pagamintas, kilmei nustatyti naudojama informacija, nurodyta parduotuvės lentynoje (etiketėje).

12. Surinktų statistinių duomenų pagrindu skaičiuojama žemės ūkio ir maisto produktų reprezentatyviosios grupės kilmės procentinė dalis atskirose prekybos tinklų parduotuvėse ir žemės ūkio ir maisto produktų reprezentatyviosios grupės kilmės procentinė dalis Lietuvoje.

13. Tyrimo periodiškumas – du kartai per metus.

VII SKYRIUS TAIKOMI METODAI

14. Tyrimui taikomas tikslinės atrankos metodas.

15. Pagal produkto grupės aprašymą tyrėjai prekybos tinklų parduotuvėse tiria nustatytos produktų grupės produktų kilmę, nepriklausomai nuo produktų sudėties, pakuotės, išdėstymo bei kitų charakteristikų ir renkia prekybos tinklų parduotuvėse parduodamų žemės ūkio ir maisto produktų kilmės tyrimo ataskaitas pagal žemės ūkio ministro įsakymu patvirtintų Žemės ūkio ir maisto produktų mažmeninių kainų bei ūkinių gyvūnų kainų statistinio tyrimo taisyklių (toliau – Taisyklės) 2 priede pateiktą formą.

16. Reprezentatyviųjų prekybos tinklų parduotuvių atranką vykdo duomenų tvarkytojas, jis yra atsakingas už jų stebėseną, analizę, o esant poreikiui – keitimą.

VIII SKYRIUS STATISTINIŲ DUOMENŲ ŠALTINIAI, DUOMENŲ SURINKIMAS IR APDOROJIMAS

17. Statistinių duomenų rinkimą ir tvarkymą duomenų tvarkytojas organizuoja pagal duomenų tvarkytojo patvirtintą reprezentatyviųjų produktų grupių sąrašą (toliau – produktų grupių sąrašas), suderintą su LŽŪMPRIŠ valdytoju ir Lietuvos statistikos departamentu. Tyrimo duomenis tyrėjai registruoja prekybos tinklų parduotuvėse parduodamų žemės ūkio ir maisto produktų kilmės tyrimo ataskaitoje (Taisyklių 2 priedas).

18. Tyrimas atliekamas 2 kartus per metus: kovo ir spalio mėnesiais, Vilniaus, Kauno, Klaipėdos, Šiaulių, Panevėžio, Alytaus ir Marijampolės miestuose esančiose didžiųjų prekybos tinklų parduotuvėse, nurodytose metodikos 6 punkte.

19. Registruodami statistinius duomenis apie žemės ūkio ir maisto produktų kilmę prekybos tinklų parduotuvėse, tyrėjai turi vadovautis duomenų tvarkytojo patvirtintu reprezentatyviųjų produktų grupių sąrašu.

20. Tyrimui atlikti reikia turėti prekybos tinklo vadovybės išduotą leidimą. Prašymus dėl leidimų išdavimo rengia duomenų tvarkytojas ir kiekvienais metais iki gruodžio 15 d. teikia prekybos tinklo, kuriame numatoma atlikti tyrimą, vadovybei.

IX SKYRIUS STATISTINIŲ DUOMENŲ KOKYBĖS KONTROLĖ

21. Tyrimo statistinių duomenų kokybė užtikrinama vadovaujantis Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2004 m. balandžio 8 d. įsakymu Nr. 3D-156 „Dėl Lietuvos žemės ūkio ir maisto produktų rinkos informacinės sistemos nuostatų patvirtinimo“, Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2018 m. spalio 18 d. įsakymu Nr. 3D-754 „Dėl Valstybės Įmonės Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centro administruojamų informacinių sistemų ir registrų tvarkytojų informacijos saugos funkcijų nustatymo“, VĮ Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centro generalinio direktoriaus 2017 m. kovo 15 d. įsakymu Nr. 1V-54 „Dėl Statistinių duomenų Lietuvos žemės ūkio ir maisto produktų rinkos informacinei sistemai teikimo, patikros, tvarkymo, statistinės informacijos rengimo, teikimo Europos Komisijai, Eurostatui bei nacionalinėms institucijoms ir skelbimo procedūros aprašo tvirtinimo“, VĮ Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centro generalinio direktoriaus 2018 m. birželio 1 d. įsakymu Nr. 1V-91 „Dėl Oficialiosios statistinės informacijos rengimo rizikos vertinimo metodikos tvirtinimo“ ir Taisyklėmis.

22. Tyrimo ir statistinių duomenų surinkimo proceso kokybei užtikrinti turi būti naudojamos šios priemonės:

22.1. pritaikytos statistinių duomenų surinkimo elektroninės arba popierinės formos;

22.2. tyrėjai užduočiai atlikti skiriami rotacijos principu – kiekvieną kartą jie vyksta į kitą miestą.

23. Tyrėjai statistinius duomenis, pagal Taisyklių 2 priede nustatytą formą, surenka ir įveda į LŽŪMPRIS duomenų bazę, naudodami interaktyvią duomenų įvesties sistemą (IDIS).

24. Statistinių duomenų įvedimas kontroliuojamas naudojant programą, kuri juos įvedant atlieka klaidų paiešką. Tikrinami reikšmių loginiai ryšiai, aritmetinės klaidos, statistiniai duomenys lyginami su ankstesnio laikotarpio statistiniais duomenimis.

X SKYRIUS STATISTINIŲ DUOMENŲ IR STATISTINĖS INFORMACIJOS KONFIDENCIALUMO UŽTIKRINIMAS

25. Duomenų tvarkytojas užtikrina duomenų teikėjų teikiamų statistinių duomenų konfidencialumą ir vientisumą, vadovaudamasis Lietuvos Respublikos teisės aktais, Lietuvos standartu LST ISO/IEC 27001, 2017 m. balandžio 20 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentu (ES) Nr. 2017/1185, kuriuo nustatomos Europos Parlamento ir Tarybos reglamentų (ES) Nr. 1307/2013 ir (ES) Nr. 1308/2013 taikymo taisyklės dėl informacijos ir dokumentų teikimo Komisijai ir kuriuo iš dalies keičiami ir panaikinami keli Komisijos reglamentai, (OL 2017 L 171, p. 113) VĮ Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centro generalinio direktoriaus 2014 m. rugpjūčio 27 d. įsakymu Nr. 1V-124 „Dėl valstybės įmonės Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centro informacijos saugumo politikos tvirtinimo“ ir kitais ŽŪIKVC dokumentais, reglamentuojančiais informacijos konfidencialumą ir vientisumą.

XI SKYRIUS STATISTINIŲ RODIKLIŲ SKAIČIAVIMO FORMULĖS IR JŲ PAAIŠKINIMAI

26. Remiantis LŽŪMPRIŠ duomenų bazėje saugomais tyrimo duomenimis, i -tosios žemės ūkio ir maisto produktų reprezentatyviosios k kilmės (pagal Taisyklių 2 priede nustatytus produkto kilmės požymius) grupės procentinė dalis $K_T^{(i,k)}$ atskiruose prekybos tinkluose apskaičiuojama pagal formulę:

$$K_T^{(i,k)} = \frac{\sum_{j=1}^m N_{T,j}^{(i,k)}}{\sum_{j=1}^m N_{T,j}^{(i)}} \cdot 100,$$

čia:

$N_{T,j}^{(i,k)}$ – i -tosios reprezentatyviosios produktų k kilmės grupės produktų etikečių skaičius atitinkamo prekybos tinklo (T) j -joje parduotuvėje tyrimo metu;

$N_{T,j}^{(i)}$ – i -tosios reprezentatyviosios produktų grupės tiriamų produktų etikečių skaičius atitinkamo prekybos tinklo (T) j -joje parduotuvėje tyrimo metu;

m – atitinkamo prekybos tinklo (T) parduotuvių skaičius tyrimo metu.

27. Remiantis LŽŪMPRIŠ duomenų bazėje saugomais tyrimo duomenimis, i -tosios žemės ūkio ir maisto produktų reprezentatyviosios grupės kilmės procentinė dalis Lietuvoje $K_{LT}^{(i,k)}$ apskaičiuojama pagal formulę:

$$K_{LT}^{(i,k)} = \frac{\sum_{j=1}^m N_j^{(i,k)}}{\sum_{j=1}^m N_j^{(i)}} \cdot 100,$$

čia:

$N_j^{(i,k)}$ – i -tosios reprezentatyviosios produktų k kilmės grupės produktų etikečių skaičius prekybos tinkluose tyrimo metu;

$N_j^{(i)}$ – i -tosios reprezentatyviosios produktų grupės tiriamų produktų etikečių skaičius prekybos tinkluose tyrimo metu;

m – prekybos tinklų skaičius tyrimo metu.

XII SKYRIUS NAUDOJAMOS KOMPIUTERINĖS PROGRAMOS

28. Tyrimo statistinių duomenų bazė, statistinių duomenų įvedimo ir kontrolės programa sukurta naudojant ORACLE.

XIII SKYRIUS NAUDOTOJAMS PATEIKIAMĖ REZULTATAI

29. Taisyklių 6.4 papunktyje nustatytos ir kitos LŽŪMPRIS kaupiamos statistinės informacijos pagrindu parengta statistinė informacija apie produktų kilmę Lietuvos prekybos tinklų parduotuvėse už praėjusį laikotarpį teikiama naudotojams:

29.1. du kartus per metus – iki kovo 31 d. ir iki spalio 31 d.

29.1.1. skelbiama interneto svetainėje www.vic.lt ir informaciniame portale www.produktukainos.lt;

29.1.2. perduodama LŽŪMPRIS valdytojui.

XIV SKYRIUS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

30. Kiekvienų metų pabaigoje metodika ir produktų grupių sąrašas peržiūrimi duomenų tvarkytojo atsižvelgiant į metų tyrimo statistinius duomenis ir, jei būtina, siūlomi pakeitimai.

31. Duomenų tvarkytojas privalo užtikrinti statistinių duomenų konfidencialumą, tvarkyti jų apskaitą ir statistinius duomenis saugoti, kaip nurodyta tyrimą reglamentuojančiuose teisės aktuose.
